

PTA

Programma van toetsing en afsluiting

3 mavo cohort 2026-2028

September 2026

Inhoudsopgave

INLEIDING	3
AARDRIJKSKUNDE.....	4
BIOLOGIE.....	5
CULTUREEL EN KUNSTZINNIGE VORMING (CKV).....	6
DIENTSTERLENIEN EN PRODUCTEN (D&P)	8
GESCHIEDENIS	11
LICHAMELIJKE OPVOEDING 2 (LO2).....	12
MAATSCHAPPIJLEER	14
NATUUR-/SCHEIKUNDE 1	16
WISKUNDE.....	17

Inleiding

Castricum, september 2026

Beste leerling,

Voor je ligt het PTA-dossier 2026-2028 voor 3 mavo. Dit PTA wordt in 4 mavo aangevuld met alle 4 mavo PTA-onderdelen. In dit PTA staat alle informatie over het schoolexamen. Het PTA-dossier bestaat uit het examenreglement en uit een overzicht van de eisen die de verschillende vakken stellen. Daaraan moet je voldoen voordat je in 4 mavo aan het centraal examen kunt deelnemen. Het PTA-dossier is dus een belangrijk document dat je vaak moet raadplegen.

De eisen en onderdelen die in dit PTA-dossier worden genoemd, zijn gebaseerd op de kennis, het inzicht en de vaardigheden waarover je voor de verschillende vakken op het moment van toetsing moet beschikken. De moderne vreemde talen richten zich daarbij ook op de taalniveaus van het Europees Referentiekader voor de Talen. De mate waarin je voldoet aan deze eisen, wordt tot uitdrukking gebracht in een cijfer. Hoe zwaar een cijfer meetelt, blijkt uit het percentage dat vermeld staat bij de betreffende toets of praktische opdracht.

Ook bepaalde activiteiten of handelingen kunnen voorgeschreven worden. Hierbij gaat het veelal om eisen waaraan naar behoren moet zijn voldaan, zonder dat er, in het kader van het PTA-dossier, een cijfer voor wordt gegeven.

Dit PTA-dossier omvat alle vakken en activiteiten die in de bovenbouw van de mavo worden aangeboden, en wel in alfabetische volgorde. Natuurlijk gelden voor jou alleen de vakken in het gemeenschappelijk deel, de vakken die bij jouw profiel horen en jouw vak(ken) in de vrije ruimte.

Herkansingen

Op de onderdelen die in dit PTA-dossier worden genoemd is de herkansingsregeling van toepassing zoals beschreven in het examenreglement 2026-2027. De toets van een onderdeel kent bij de eerste afname en bij de herkansing altijd dezelfde toetsvorm.

Profielwerkstuk

De leerling maakt in 3 mavo een start met zijn/haar profielwerkstuk. De eisen voor dit profielwerkstuk zijn, samen met de exacte data en beoordeling, te vinden in de handleiding van het profielwerkstuk.

Programma van Toetsing en Afsluiting

Aardrijkskunde

PT(A)-code	Leerjaar	Periode	Afnamevorm	Toetsduur	Herkansbaar	Stof	Weging
Mak-311	3	1	Schriftelijk	60 minuten	ja	SE	5
Mak-321	3	2	Schriftelijk	60 minuten	ja	SE	5
Mak-341	3	4	Mondeling	nvt	nee	SE	4
Mak-342	3	4	Schriftelijk	60 minuten	nee	SE	5

Methode: De Geo, 6e editie

Uitgever: ThiemeMeulenhoff

Mak-311	Inhoud:	De toets bestaat uit vragen over module Grenzen en Identiteit
	Domeinen:	K3/K9/V6/V8
	Hulpmiddelen:	Niet-grafische rekenmachine, woordenboek NL-NL

Mak-321	Inhoud:	De toets bestaat uit vragen over module Bronnen van Energie
	Domeinen:	K3/K5/V2/V8
	Hulpmiddelen:	Niet-grafische rekenmachine, woordenboek NL-NL

Mak-341	Inhoud:	Dit is een mondelinge presentatie over praktische opdracht eigen omgeving
	Domeinen:	K1/K2/K3/V7/V8
	Hulpmiddelen:	Geen
	Inleverdatum:	Uiterlijk 29-5-2026

Mak-342	Inhoud:	De toets bestaat uit vragen over module Arm en Rijk
	Domeinen:	K3/K7/V4/V8
	Hulpmiddelen:	Niet-grafische rekenmachine, woordenboek NL-NL

Programma van Toetsing en Afsluiting

Biologie

PT(A)-code	Leerjaar	Periode	Afnamevorm	Toetsduur	Herkansbaar	Stof	Weging
Mbi-311	3	1	Opdracht	nvt	nee	SE/CSE	H
Mbi-312	3	1	Opdracht	nvt	nee	SE/CSE	H
Mbi-331	3	3	Schriftelijk	60 minuten	ja	SE/CSE	10
Mbi-341	3	4	Opdracht	nvt	nee	SE	H

Methode: Biologie voor jou Max 8e editie

Uitgever: Malmberg

Mbi-311	Inhoud:	Boek 3a: Thema 1: Practicumvaardigheden werken met de microscoop Thema 1 leren onderzoeken 1, en 2
	Domeinen:	K1/K2/K3/V3/V4
	Hulpmiddelen:	Niet-grafische rekenmachine, woordenboek NL-NL
	Inleverdatum:	Uiterlijk 1-12-2026
Mbi-312	Inhoud:	Omschrijving Handelingsdeel verslaglegging en onderzoek doen. Micro-organismen. Deel 3a Thema 1 leren onderzoeken deel 3 en Thema 4 practica 2
	Domeinen:	K1/K2/K3/K4/K5
	Hulpmiddelen:	Niet-grafische rekenmachine, woordenboek NL-NL
	Inleverdatum:	Uiterlijk 1-12-2026
Mbi-331	Inhoud:	Omschrijving Boek 3b: Thema 5 Stevigheid en beweging – Basisstoffen 1, 4, 5 en 6. Thema 7 Duurzaam leven - Basisstoffen 1, 2, 3,4, 5
	Domeinen:	K1/K2/K3/K6/K7/K8/K11
	Hulpmiddelen:	Niet-grafische rekenmachine, woordenboek NL-NL
Mbi-341	Inhoud:	Omschrijving Handelingsdeel onderzoeksvaardigheden gedragsonderzoek Thema 8
	Domeinen:	K1/K2/K3/K4/K5
	Hulpmiddelen:	Niet-grafische rekenmachine, woordenboek NL-NL
	Inleverdatum:	Uiterlijk 20-6-2027

Programma van Toetsing en Afsluiting

Culturele en kunstzinnige vorming (CKV)

PT(A)-code	Leerjaar	Periode	Afnamevorm	Toetsduur	Herkansbaar	Stof	Weging
Mkckv-311	3	1	Opdracht	nvt	nee	SE	15
Mkckv-312	3	1	Opdracht	nvt	nee	SE	20
Mkckv-321	3	2	Opdracht	nvt	nee	SE	20
Mkckv-331	3	3	Opdracht	nvt	nee	SE	20
Mkckv-341	3	4	Opdracht	nvt	nee	SE	20
Mkckv-342	3	4	Opdracht	nvt	nee	SE	5

Methode: Eigen methode

Uitgever: n.v.t.

Mkckv-311	Inhoud:	Kunsta autobiografie: het maken van een overzicht van ervaringen met kunst en cultuur tot nu toe in een kunstdossier.
	Domeinen:	K1
	Hulpmiddelen:	geen
	Inleverdatum:	uiterlijk 22-10-2026
Mkckv-312	Inhoud:	Opdracht architectuur en/of fotografie & nieuwe media: opdracht rondom de discipline architectuur en/of fotografie & nieuwe media waarin een praktische en beschouwende component verwerkt is in combinatie met de manier schoonheid & lelijkheid om naar kunst te kijken. Verslaglegging in kunstdossier.
	Domeinen:	K1, K2
	Hulpmiddelen:	geen
	Inleverdatum:	uiterlijk 22-10-2026
Mkckv-321	Inhoud:	Opdracht theater en/of film: opdracht rondom de discipline theater en/of film waarin een praktische en beschouwende component verwerkt is in combinatie met de manier feit & fictie om naar kunst te kijken. Verslaglegging in kunstdossier.
	Domeinen:	K1, K2, K3
	Hulpmiddelen:	geen
	Inleverdatum:	uiterlijk 08-01-2027

Mkckv-331	Inhoud:	en/of design waarin een praktische en beschouwende component verwerkt is in combinatie met de manier ambachtelijk & industrieel om naar kunst te kijken. Verslaglegging in kunstdossier.
	Domeinen:	K1, K2, K3
	Hulpmiddelen:	geen
	Inleverdatum:	uiterlijk 11-03-2027
Mkckv-341	Inhoud:	Opdracht muziek en/of dans: opdracht rondom de discipline muziek en/of dans waarin een praktische en beschouwende component verwerkt is in combinatie met de manier amusement & engagement om naar kunst te kijken. Verslaglegging in kunstdossier.
	Domeinen:	K1, K2, K3
	Hulpmiddelen:	Geen
	Inleverdatum:	uiterlijk 11-06-2027
Mkckv-342	Inhoud:	Eindreflectie: reflecteren op de ontwikkelingen en ervaringen van het werk van het afgelopen jaar in een kunstdossier.
	Domeinen:	K1, K4
	Hulpmiddelen:	Geen
	Inleverdatum:	uiterlijk 11-06-2027

Programma van Toetsing en Afsluiting

Dienstverlening en producten

PT(A)-code	Leerjaar	Periode	Afnamevorm	Toetsduur	Herkansbaar	Stof	Weging
Mdvdp-331	3	3	Praktische opdracht	nvt	nee	SE	4
Mdvdp-332	3	3	Praktische opdracht	nvt	nee	SE	6
Mdvdp-333	3	3	Praktische opdracht	nvt	nee	SE	5
Mdvdp-334	3	3	Praktische opdracht	nvt	nee	SE	5
Mdvdp-341	3	4	Praktische opdracht	nvt	nee	SE	10

Mdvdp-331	Inhoud:	De toets bestaat uit een schriftelijk werk. De leerling organiseert een sociale activiteit. Het gaat hierbij om: • inventariseren van de doelstelling aan de hand van een doelgroepenonderzoek; • selecteren van een activiteit passend bij de doelstelling en doelgroep; • opstellen van een kostenoverzicht voor de locatie, begeleiding en materialen; • opstellen van een draaiboek; *** het is een wisselend programma, leerlingen doen dit in periode 2 of 3
	Domeinen:	Domein: C17 A1- Ontwikkelen van interesses, A2- Ontwikkelen van kwaliteiten, B3 – Sociaal handelen B4 – Samenwerken, B6 – Rekenvaardigheden, B7 – Digitale vaardigheden, B8 – Analytische denkvaardigheden, B9 – Kritische denkvaardigheden, B10 – Creatieve denkvaardigheden
	Hulpmiddelen:	Geen
	Inleverdatum:	3m.d&p1: Uiterlijk 18-1-2027 3m.d&p2: Uiterlijk 19-3-2027

Mdvdp-332	Inhoud:	De toets bestaat uit een praktische deel. De leerling organiseert een sociale activiteit. Het gaat hierbij om: • inventariseren van de doelstelling aan de hand van een doelgroepenonderzoek; • selecteren van een activiteit passend bij de doelstelling en doelgroep; • uitvoeren van de activiteit. *** het is een wisselend programma, leerlingen doen dit in periode 2 of 3
	Domeinen:	Domein: C17 A1- Ontwikkelen van interesses, A2- Ontwikkelen van kwaliteiten, B3 – Sociaal handelen B4 – Samenwerken, B6 – Rekenvaardigheden, B7 – Digitale vaardigheden, B8 – Analytische denkvaardigheden, B9 – Kritische denkvaardigheden, B10 – Creatieve denkvaardigheden
	Hulpmiddelen:	Geen
	Inleverdatum:	n.v.t.
Mdvdp-333	Inhoud:	De toets bestaat uit een praktische deel. Het gaat hierbij om: • het ontwerpen van een woning met behulp van een technisch tekenprogramma volgens de eisen van een opdrachtgever; • het maken van een moodboard en uitvoeren van een stylingsopdracht aan de hand van dit moodboard volgens de eisen van de opdrachtgever; • testen en bijstellen van de hier bovenstaande opdrachten op basis van het programma van eisen. • Het presenteren van de gemaakte opdrachten aan de opdrachtgever. *** het is een wisselend programma, leerlingen doen dit in periode 2 of 3
	Domeinen:	Domein: C13 A1 – Ontwikkelen van interesses, A2 – Ontwikkelen van kwaliteiten, B3 – Sociaal handelen, B6 – Rekenvaardigheden, B7 – Digitale vaardigheden, B8 – Analytische denkvaardigheden, B9 – Kritische denkvaardigheden, B10 – Creatieve denkvaardigheden, B11 – Onderzoeken
	Hulpmiddelen:	Geen
	Inleverdatum:	n.v.t.

Mdvdp-334	Inhoud:	De toets bestaat uit een praktische deel. De leerling maakt een technisch product. Het gaat hierbij om: • opstellen van een plan van aanpak op basis van een ontwerp; • verzamelen van duurzame materialen en gereedschappen; • uitvoeren volgens het plan van aanpak; • testen en bijstellen van het product op basis van het programma van eisen. *** het is een wisselend programma, leerlingen doen dit in periode 2 of 3
	Domeinen:	Domein: C13 A1 – Ontwikkelen van interesses, A2 – Ontwikkelen van kwaliteiten, B3 – Sociaal handelen, B6 – Rekentaalvaardigheden, B7 – Digitale vaardigheden, B8 – Analytische denkvaardigheden, B9 – Kritische denkvaardigheden, B10 – Creatieve denkvaardigheden, B11 – Onderzoeken
	Hulpmiddelen:	Geen
	Inleverdatum:	n.v.t.
Mdvdp-341	Inhoud:	De toets bestaat uit een praktische opdracht, schriftelijke toets of combinatie van beide. De leerling maakt een digitaal mediaproduct. Het gaat hierbij om: • opstellen van een plan van aanpak op basis van de opdrachtgever; • verzamelen van audio- en beeldmateriaal; • samenvoegen van audio- en beeldmateriaal tot een geheel, gebruikmakend van in de creatieve industrie gangbare apparatuur en software; • opmaken van een definitief ontwerp volgens technische eisen, gebruikmakend van in de creatieve industrie gangbare apparatuur en software; • controleren en bijstellen van het product op basis van het programma van eisen; • presenteren van het eindproduct aan de opdrachtgever.
	Domeinen:	Domein: C14 A1 – Ontwikkelen van interesses, A2 – Ontwikkelen van kwaliteiten, B3 – Sociaal handelen, B4 – Samenwerken, B5 – Taalvaardigheden, B7 – Digitale vaardigheden, B8 – Analytische denkvaardigheden, B9 – Kritische denkvaardigheden, B10 – Creatieve denkvaardigheden, B11 – Onderzoeken
	Hulpmiddelen:	Geen
	Inleverdatum:	Uiterlijk 21-6-2027

Programma van Toetsing en Afsluiting

Geschiedenis

PT(A)-code	Leerjaar	Periode	Afnamevorm	Toetsduur	Herkansbaar	Stof	Weging
Mgs-331	3	3	Schriftelijk	60 minuten	ja	SE/CSE	10
Mgs-341	3	4	Praktische opdracht	nvt	nee	SE	10

Methode: Feniks 3/4 vmbo-kgt historisch overzicht vanaf 1848

Uitgever: ThiemeMeulenhoff

Mgs-331	Inhoud:	Kennistoets Schriftelijke vragen Midden-Oosten
	Domeinen:	K1/K2/K3/K9
	Hulpmiddelen:	Geen
Mgs-341	Inhoud:	Mondeling praktische opdracht. Historisch onderzoek
	Domeinen:	K1/K2/K3/K9/V7/V8/V9
	Hulpmiddelen:	Geen
	Inleverdatum:	Uiterlijk 7-5-2027

Programma van Toetsing en Afsluiting

Lichamelijke opvoeding 2

PT(A)-code	Leerjaar	Periode	Afamevorm	Toetsduur	Herkansbaar	Stof	Weging
Mlo2-311	3	1	Opdracht	nvt	nee	SE	5
Mlo2-312	3	1	Portfolio	nvt	nee	SE	7
Mlo2-321	3	2	Opdracht	nvt	nee	SE	5
Mlo2-331	3	3	Opdracht	nvt	nee	SE	5
Mlo2-332	3	3	Schriftelijk	60 minuten	ja	SE	15
Mlo2-341	3	4	Opdracht	nvt	nee	SE	5
Mlo2-342	3	4	Opdracht	nvt	nee	SE	10

Mlo2-311	Inhoud:	Praktijk 1 Spel & Atletiek
	Domeinen:	K2/K4/K7
	Hulpmiddelen:	Geen
	Inleverdatum:	n.v.t. (afname is tijdens de lessen)
Mlo2-312	Inhoud:	Sportfolio
	Domeinen:	K11
	Hulpmiddelen:	Geen
Mlo2-321	Inhoud:	Praktijk 2 Zelfverdediging
	Domeinen:	K2/K8/K9
	Hulpmiddelen:	Geen
	Inleverdatum:	n.v.t. (afname is tijdens de lessen)
Mlo2-331	Inhoud:	Praktijk 3 Turnen
	Domeinen:	K2/K5/K11
	Hulpmiddelen:	Reader LO2
	Inleverdatum:	n.v.t. (afname is tijdens de lessen)
Mlo2-332	Inhoud:	Kennistoets. Spelregelkennis, anatomie, blessures en lifeguard&watersport
	Domeinen:	K3
	Hulpmiddelen:	Reader LO2

Mlo2-341	Inhoud:	Praktijk 4 Racketsporten
	Domeinen:	K2/K9
	Hulpmiddelen:	Geen
	Inleverdatum:	n.v.t. (afname is tijdens de lessen)
Mlo2-342	Inhoud:	Bewegen en regelen
	Domeinen:	K10
	Hulpmiddelen:	Geen
	Inleverdatum:	Uiterlijk 24-06-2027

Programma van Toetsing en Afsluiting

Maatschappijleer

PT(A)-code	Leerjaar	Periode	Afnamevorm	Toetsduur	Herkansbaar	Stof	Weging
Mma-311	3	1	Schriftelijk	60 minuten	nee	SE	20
Mma-321	3	2	Schriftelijk	60 minuten	nee	SE	20
Mma-331	3	3	Schriftelijk	60 minuten	nee	SE	25
Mma-341	3	4	Praktische opdracht	nvt	nee	SE	20
Mma-342	3	4	Praktische opdracht	nvt	nee	SE	15
Mma-343	3	4	Opdracht	15 minuten	nee	SE	H

Methode: Thema's maatschappijleer en Lesmodule Europa

Uitgever: Essener en EPAS

Mma-311	Inhoud:	Kennistoets: de toets gaat over de hoofdstukken Wat is Maatschappijleer, Cultuur en Identiteit en Pluriforme Samenleving.
	Domeinen:	K3 K4 K7
	Hulpmiddelen:	Woordenboek NL-NL
Mma-321	Inhoud:	Kennistoets: de toets gaat over de hoofdstukken Media en Werk.
	Domeinen:	K1 K3 K5 K7
	Hulpmiddelen:	Woordenboek NL-NL
Mma-331	Inhoud:	Kennistoets: de toets gaat over het hoofdstuk Politiek.
	Domeinen:	K3 K6
	Hulpmiddelen:	Woordenboek NL-NL

Mma-341	Inhoud:	Praktische opdracht: de leerling maakt een opdracht over het onderwerp rechtsstaat.
	Domeinen:	K2 K3 K6
	Hulpmiddelen:	n.v.t.
	Inleverdatum:	46535
Mma-342	Inhoud:	Praktische opdracht: de leerling maakt een opdracht over het onderwerp Internationale Betrekkingen.
	Domeinen:	K3 K6
	Hulpmiddelen:	n.v.t.
	Inleverdatum:	46549
Mma-343	Inhoud:	Nieuwspresentatie: de leerling presenteert een onderwerp uit het nieuws. Bij een onvoldoende dient er met de vakdocent een inhaaltraject te worden afgesproken.
	Domeinen:	K1 K2 K3
	Hulpmiddelen:	n.v.t.
	Inleverdatum:	Periode 2 tot 4

Programma van Toetsing en Afsluiting

Natuur-/scheikunde 1

PT(A)-code	Leerjaar	Periode	Afnamevorm	Toetsduur	Herkansbaar	Stof	Weging
Mnsk1-311	3	1	Schriftelijk	60 minuten	ja	SE	8
Mnsk1-321	3	2	Schriftelijk	60 minuten	ja	SE	8

Methode: Nova Max NASK 1

Uitgever: Malmberg

Mnsk1-311	Inhoud:	De toets bestaat uit vragen over boek 3 vmbo-gt; H8 Atomen en straling
	Domeinen:	Domein: K1/K2/K3/K10/K11
	Hulpmiddelen:	Hulpmiddelen: BINAS (school), niet-grafische rekenmachine.
Mnsk1-321	Inhoud:	De toets bestaat uit vragen over boek 3 vmbo-gt; H2 Het weer en H5 Licht.
	Domeinen:	Domein: K1/K2/K3/K7/K12
	Hulpmiddelen:	Hulpmiddelen: BINAS (school), niet-grafische rekenmachine.

Programma van Toetsing en Afsluiting

Wiskunde

PT(A)-code	Leerjaar	Periode	Afnamevorm	Toetsduur	Herkansbaar	Stof	Weging
Mwi-341	3	4	Praktische opdracht	nvt	nee	SE	10

Methode: Moderne wiskunde 13e ed 3m 4m wiskunde

Uitgever: Noordhoff

Mwi-341	Inhoud:	De praktische opdracht die hoort bij boek 3a en 3b editie 13 Moderne wiskunde; H6 statistiek.
	Domeinen:	K1/K2/K3/K6/ K7/K8/ V1/ V2/V3
	Hulpmiddelen:	Niet-grafische rekenmachine
	Inleverdatum:	uiterlijk 21-04-27